

Zpráva o podpoře primární prevence ve Středočeském kraji v roce 2021

V oblasti primární prevence podporuje Středočeský kraj aktivity dětí a mládeže, které upevňují jejich sociální dovednosti a osobnostní předpoklady vedoucí k odolnosti před rizikovým chováním, nebo alespoň jeho oddálení na pozdější dobu. Kraj hraje významnou roli při uplatňování školní primární prevence rizikových projevů chování u dětí a mládeže.

Oblast působnosti školské primární prevence je široká, do výčtu rizikového chování patří závislostní chování, agrese, šikana, kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimédií, násilí, vandalismus, intolerance, antisemitismus, extremismus, rasismus a xenofobie, homofobie, záškoláctví, rizikové sporty a rizikové chování v dopravě, prevence úrazů, spektrum poruch příjmu potravy, negativní působení sekt a sexuální rizikové chování. Ve školské prevenci se stále častěji setkáváme s pojmem „**péče o duševní zdraví**“. Projevy duševní nemoci (úzkost, deprese, sebevražedné myšlenky, nezvládnuté emoce) doprovází většinu typů rizikového chování a zároveň je např. z kontaktů na Lince bezpečí zřejmé, že psychické potíže u dětí a mládeže narůstají a prohlubují se.

V oblasti školské prevence poskytuje kraj metodickou pomoc, definuje strategické cíle a plány, monitoruje a vyhodnocuje informace z terénu, zabezpečuje odborná setkání, konference a vzdělávací semináře, podporuje realizaci preventivních programů ve školách a školských zařízeních. V rámci kapitoly školství každoročně vymezuje část prostředků účelově na oblast primární prevence. Středočeský kraj se také aktivně zapojuje do dotačního řízení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT) a díky finanční podpoře MŠMT realizuje vlastní krajské projekty primární prevence.

Finanční zdroje na primární prevenci v roce 2021

1. Středočeský Fond prevence – rozděleno 6 499 151 Kč. Garantem fondu byl Odbor bezpečnosti a krizového řízení, oddělení prevence kriminality

Byla vyhlášena 4 tematická zadání:

Tematické zadání **primární prevence** - celkem rozděleno **4 144 540 Kč**

Tematické zadání Prevence kriminality - celkem rozděleno 524 611 Kč

Tematické zadání Rozvoj a udržitelnost sítě adiktologických služeb - 1 830 000 Kč

Seznam příjemců dotace Fondu prevence je zveřejněný na webových stránkách kraje na adrese [Dotace Fondu prevence | Odbor bezpečnosti a krizového řízení \(kr-stredocesky.cz\)](https://www.kr-stredocesky.cz).

Podpora primární prevence se vyhlásila jako samostatné tematické zadání fondu a jednalo se o podporu programů dlouhodobé specifické primární prevence podporující zdraví a zdravý životní styl dětí a mládeže a projekty zaměřené na vzdělávání pedagogů v oblasti primární prevence. V roce 2021 byla na projekty primární prevence uzavřena veřejnoprávní smlouva s 48 žadateli, což je meziročně 2,28 krát více než v roce 2020. Dotace byla poskytnuta 44 obcím školám (celkem 3 082 620 Kč), 3 neziskovým organizacím (celkem 840 000 Kč) a 1 obci s rozšířenou působností

(celkem 221 920 Kč). Meziročně byl největší nárůst podpořených žádostí škol, z 15 škol v roce 2020 nárůst na 44 škol v roce 2021, viz tabulka č. 1.

Tabulka č. 1 – meziroční srovnání finanční podpory primární prevence z Fondu prevence

Rok	Podpora primární prevence	Podpořené projekty školy/nesáttní neziskové organizace/ORP
2019	1 000 000 Kč	14/9/0
2020	1 744 645 Kč	15/4/2
2021	4 144 540 Kč	44/3/1

Zdroj: Odbor bezpečnosti a krizového řízení

2. Účelový zdroj financování primární prevence v rámci kapitoly 05 - Školství z rozpočtu Středočeského kraje

Tento zdroj sloužil v roce 2021 k úhradě aktivit z oblasti primární prevence rizikového chování ve školách a školských zařízeních a k zajištění vzdělávání pedagogů v dané problematice. Celkem se v roce 2021 rozdělilo 1 634 210,00 Kč. Z této částky byly financovány následující aktivity:

Semináře primární prevence – čerpáno 240 000,00 Kč

V oblasti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků pořádal Středočeský kraj ve spolupráci se Vzdělávacím institutem Středočeského kraje - Zařízením pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (dále VISK) v roce 2021 celkem 31 odborných seminářů, resp. webinářů zaměřených na prevenci rizikového chování. Realizace byla silně ovlivněna pandemií a restriktivními opatřeními včetně uzavírání škol. Díky finanční podpoře kraje byly semináře pro pedagogy ze středočeských škol a školských zařízení bezplatné. Z výše uvedených 31 seminářů bylo 15 pro individuální zájemce (z toho 11 webinářů) s počtem 1325 účastníků a 16 zakázkových seminářů na školách s počtem 237 účastníků. Záznamy z webinářů jsou k dispozici na webových stránkách VISK na adrese [Webináře - Vzdělávací institut středočeského kraje \(visk.cz\)](http://webinare.visk.cz).

Témata seminářů byla vybrána na základě zkušeností odborníků na danou problematiku a vycházela z aktuální poptávky škol a školských zařízení. V případě seminářů na zakázku pro celý sbor se semináře zaměřily na individuální potřebu jednotlivých škol. Ze všech seminářů byla pořízena zpětná vazba pomocí hodnotících dotazníků.

Příspěvek školám a školským zařízením zřizovaným Středočeským krajem na realizaci aktivit z oblasti primární prevence – čerpáno 1 344 492,00 Kč

Výzvu k podání žádosti o příspěvek na realizaci preventivního programu školy/školského zařízení vyhlašuje Středočeský kraj každoročně od roku 2018. Školy a školská zařízení zřizovaná Středočeským krajem mohou aktivity z oblasti primární prevence hradit z příspěvku, který jim Středočeský kraj poskytuje na základě písemné žádosti za předem definovaných podmínek. Částečně se tím kompenzoval deficit prostředků na primární prevenci pro příspěvkové organizace kraje způsobený tím, že dle zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů, nemohou příspěvkové organizace podávat žádost o dotaci v rámci dotačního řízení středočeských fondů.

Podpora preventivních programů škol a školských zařízení byla určena na realizaci programů dlouhodobé specifické primární prevence cílené na získávání informací a dovedností vedoucí ke

změně postojů a snížení rizikového chování dětí a mládeže a programů zaměřených na vzdělávání pedagogů v oblasti prevence. Prioritou byla podpora tzv. specializačního studia, které je povinným předpokladem k výkonu funkce školního metodika prevence. V rámci podpory nebylo možné hradit sportovní a volnočasové aktivity dětí a mládeže. Příspěvek byl poskytnut 48 školám a 2 dětským domovům se školou.

Tabulka č. 2 Příspěvek na primární prevenci pro krajem zřizované školy a školská zařízení

Rok	Počet podpořených škol/školských zařízení	Příspěvek v Kč
2018	34/1	1 025 046
2019	57/4	1 180 000
2020	57/4	1 299 842
2021	48/2	1 344 492

Zdroj: Odbor školství

Konference primární prevence na téma „Zažít prevenci 2021“. Celkové náklady na konferenci byly 36 000,00 Kč, a to na lektorné a technickou podporu online přenosu. Nad konferencí převzal záštitu Mgr. Milan Vácha, radní pro oblast vzdělávání a sportu. Konference se konala online a měla podobu 4 webinářů. Účastníci si interaktivní formou vyzkoušeli a osvojili techniky využitelné v práci se třídou. Cílovou skupinu tvořili pedagogičtí pracovníci, výchovní poradci, oblastní a školní metodici prevence, vychovatelé z dětských domovů. Na webinářích vystoupili certifikovaní lektori působící ve Středočeském kraji a program zahrnoval aktuální témata z oblasti školské primární prevence. Ve dvou dnech se uskutečnily 4 webináře, kterých se zúčastnilo 162 posluchačů (1. den 75 osob, 2. den 87 osob).

Témata webinářů:

- „Jak na prevenci duševního zdraví žáků a jejich pedagogů“
- „Smrt blízkého v době pandemie a jak může pedagog pomoci svým žákům se s ní vyrovnat“
- „Život jako real game aneb co vše lze zažít v programech primární prevence“
- „Jak na obnovu kolektivu a nastavování hranic skrze třídnické hodiny po návratu žáků do škol“

Závěr:

V obecné rovině lze konstatovat, že školy a školská zařízení mají o realizaci preventivních aktivit dlouhodobě rostoucí zájem a všechny programy, které jsou hrazeny z rozpočtu kraje, a tedy pro účastníky bezplatné, jsou téměř okamžitě obsazené. Vzhledem k omezeným finančním prostředkům na prevenci kapacita nabízených akcí zdaleka nepokryje zájem škol/školských zařízení.

Efektivní, dlouhodobá a cílená primární prevence má potenciál předcházet nebo alespoň snižovat projevy rizikového chování dětí a mládeže a je v konečném důsledku levnější než následné řešení problémů.